

2. EL LENGUATGE OCULT A LES LLETRES DE CANÇONS

GUIA DIDACTICA DEL PROFESSORAT

1. OBJECTIUS GENERALS
2. OBJECTIUS ESPECÍFICS
3. MATERIAL
4. METODOLOGIA I DESENVOLUPAMENT
5. ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES
6. AVALUACIÓ

MATERIAL DE L'ALUMNE

1. ACTIVITAT
2. DIARI DE CLASE

GUIA DIDACTICA DEL PROFESSORAT

1. OBJECTIUS GENERALS

L'objectiu d'aquesta activitat és fer que l'alumne s'adoni que els estereotips de gènere els influeixen com a nois/homes de manera negativa, i no només a les noies/dones. Per a això es proposen els següents objectius:

- Reconèixer la existència de la masculinitat tradicional.
- Identificar els trets bàsics dels estereotips.
- Avaluar-ne les conseqüències negatives per a les nostres vides de la masculinitat tradicional.

2. OBJECTIUS ESPECÍFICS

Amb el desenvolupament d'aquesta activitat es busca:

- Que l'alumnat s'adoni que les lletres de les cançons porten un missatge ocult i que, sense adonar-nos-en, l'anem interioritzant.
- Que l'alumnat adopti una actitud crítica vers les lletres de les cançons.
- Identificar les característiques tradicionals masculines diferenciades de les femenines.

3. MATERIAL

A l'annex trobarem les lletres de diverses cançons que serviran de mostra per al desenvolupament de l'activitat.

4. METODOLOGIA I DESENVOLUPAMENT

a) Primera part: amb tot el grup-classe.

Es posa la cançó escollida, ja sigui en CD o a través d'alguna pàgina d'internet com Yahoo Musica, perquè l'escoltin sencera.

A continuació es poden fer les preguntes següents: us ha agradat? Engança? Et fa venir ganes de ballar-la i de cantar-la? L'escolteu molt sovint?

Se'ls ha de comentar, d'una banda, que la majoria de cançons són sobre l'amor i el desamor (la major part de les lletres -el 86%- gira entorn a la temàtica amor-desamor, transmetent la idea de que les relacions entre dones i homes es limita pràcticament només a aquest àmbit) i, per l'altra, que de tant escoltar-la i potser cantar-la, es va interioritzant el missatge que et dona la lletra de la cançó, d'una manera totalment inconscient.

Però no totes les lletres de cançó donen una imatge de relació insana entre parelles. Andy & Lucas y Bebe, constitueixen una excepció al panorama musical, en ser els únics cantants amb cançons sobre els maltractaments.

b) Segona part: en petits grups.

Quin missatge et dona la lletra de la cançó?

Es fan petits grups equilibrats nois i noies, i es reparteix la lletra de la cançó, per tal que detectin si hi ha continguts estereotipats sobre la imatge de l'home i de la dona i si detecten cap indicatiu de violència cap a la dona o de passivitat o dependència per part d'aquesta. Si s'hi senten identificats, si els agrada realment aquest model.

El professor demanarà que un portantveu de cada grup llegeixi les respostes a la resta de la classe, per després fer una posada en comú. El professor hauria de fer algunes orientacions a segons quines respostes del qüestionari, especialment a les obertes i posar les respostes a la pissarra. També, segons quina cançó es treballi, es poden seleccionar quines són les preguntes més adients.

A continuació cada grup ha de reescriure la lletra de manera que sigui respectuosa i digna per ambdós sexes, basant-se en el amor sense

dependències ni relacions de poder, ni sexisme, en contraposició a l'amor romàntic.

5. ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

La majoria de les cançons espanyoles estereotipen tant a les dones com als homes. Les cançons més escoltades actualment a Espanya traslladen a la societat una imatge de la dona molt propera a "un cos capaç de fer perdre la son a l'home" i a la qui només interessa l'amor, i la d'un home mascle, controlador o amb despit, que a vegades ratlla la violència. En cap moment parlen de capacitat, independència o altres valors que mostren a la dona com alguna cosa més que un simple objecte per complaure a l'home. Així es desprèn de l'estudi "La imagen de la mujer en las letras de las canciones", portat a terme per la Confederación de Consumidores y Usuarios (CECU), que va escollir les 30 cançons més venudes o escoltades el gener, febrer, juny i juliol del 2004, segons tres llistes oficials de vendes: Los Cuarenta Principales; del 100 al 1, i la llista AFIVE.

De quasi totes elles es desprèn que, a les cançons interpretades per dones, les relacions d'amor solen ser doloroses i que si els que canten són homes, el seu vocabulari té, en molts casos, una carrega sexual. Per exemple, lletres com: "Adelante, que pase la próxima fiera La que en la disco se me desespera Ven, sedúceme, la noche es pasajera Ven, tiéntame loba, mi cama te espera Yo quiero tocarte, mis manos te extrañan Cuando te haga mía cumplo con mi hazaña".

Andy & Lucas y Bebe, segons aquest estudi, constitueixen una excepció al panorama musical, en ser els únics cantants amb cançons sobre els maltractaments, tot i que hagi gent que els acusi d'oportunistes.

Encara és més significatiu que entre les lletres interpretades pels homes, aquesta temàtica (amor-desamor) sigui majoritària (83%), mentre que les interpretades per dones aborden altres temes. Un altre punt de reflexió molt significatiu és el fet que el 20% de les lletres interpretades per homes, mostren una imatge de la dona totalment despectiva, o d'objecte, frívola prostituta.

Les dades d'aquest estudi indiquen també que el 42% de les cançons analitzades donen una imatge de la dona d'actitud passiva. A les seves consideracions finals, aquesta organització assenyala que és evident que els famosos, cantants i actors són un model per a molts joves que imiten la seva forma de vestir, els seus hobbies i fins i tot la seva manera de parlar. El cert és que, dissortadament, les 30 cançons més VENUDES són les que surten a l'estudi, i que són les

que els adolescents, nens i nenes d'aquest país COMPREN i ESCOLTEN dia i nit. Però això no és res de nou.

I és que, a les cançons s'hi transmet sovint una imatge de la dona i de les relacions home/dona negativa, cosificadora, instrumentalitzada. Això ha contribuït a perpetuar els rols diferencials entre dones i homes. La música comercial actual continua sent un reflex de la tradicional societat patriarcal, i és un ingredient més de l'educació sentimental sexista, que no ens permet desenvolupar-nos com a individus en una base de respecte mutu. I això és molt més alarmant del que ens imaginem. Seria millor doncs, que els nostres joves, i no tan joves, es dediquessin a escoltar a "oportunistes" com Bebe o Andy & Lucas en comptes de a Amaral tot dient "Sin ti no soy nada"... Doncs sí, amb tu o sense tu, continuo sent algú, continuo sent una persona.

El reggaeton és una moda musical que amb lletres sexistes i simplones que defensen els diners fàcils, el sexe fàcil i les dones fàcils, no parem d'escoltar. Té un ritme repetitiu que suposadament prové d'una barreja de reggae, hip hop i merengue que, evidentment, convida a ballar. Genera un estil "pandillero" i és més aviat una apologia a la violència. Les discogràfiques han aconseguit que la gent associï que una música que, si surt sovint a la televisió és perquè es ven, i si això és així, és perquè és bona. El reggaeton ha estat prohibit a les televisions llatinoamericanes pel seu alt contingut masclista i violent. Els joves diuen que les dones se'ls apropen perquè volen que els donin sexe perquè sí, i parlen de treure les automàtiques a la primera de canvi. Si els fas enfadar, dos trets i s'acabat. Això es veu a la lletra de la **cançó "Baila morena" "Dale Boster, aceita la automática"** (Boster es el cap d'un punt de venda de drogues o la persona que es contractada perquè mati a una altra i, per suposat, l'automàtica és la pistola). El gènere començà a escoltarse a Europa amb "Papi chulo" i continua encara a las emissores de la mà de Don Omar (Dale don dale), Daddy Yankee (La gasolina) o Tego Calderón (Guasa guasa). El cert és que el reggaeton parla, sobretot, de sexe, amb unes lletres explícites o amb metàfores molt visuals. I també parla de violència als barris marginals, les guerres pels punts de droga i la crítica social, sempre afegint a les bases "machacones" ritmes afrocaribenys. De fet, els primers artistes de reggaeton que van treure produccions al mercat les feien auspiciats per narcotraficants i per això, afegit a que moltes de les seves estrelles han tingut problemes amb les drogues, al gènere li costa desvincular-se de la criminalitat. També, tenim **la cançó "Dame más gasolina"** que és encara pitjor que "Baila morena" en la que mostren a les dones com a gates en zel a les que només els preocupa posar-se guapes per anar a la caça del primer que se'ls posi al davant. La veritat és que no se sap si realment els arriben aquest missatges perquè la lletra és veritablement inintel·ligible.

Però, tot i que escoltem aquestes cançons, i moltes altres per l'estil fins que no les veiem escrites i les analitzem, no ens adonem de les barbaritats que diuen.

6. AVALUACIÓ

Al final de la sessió s'han d'avaluar tant els objectius generals com els específics de l'activitat. Una de les maneres de fer-ho és que cada alumne, de forma individual, faci un **diari de l'activitat**, tot expressant la seva experiència, no només explicant el que s'ha fet, sinò de forma vivencial: quines idees l'han impactat més, de quines coses s'ha fet més conscient ara que abans, i quines actituds o valors pensa que canviarà després de l'activitat.

D'aquesta manera, el professorat, en llegir els diaris podrà avaluar si s'han assolit els objectius.

MATERIAL DE L'ALUMNAT

1. ACTIVITAT

a. Primera part: amb tot el grup-classe.

El professor o professora us posarà una cançó perquè l'escolteu i, després, pugueu contestar algunes preguntes.

b. Segona part: en petits grups.

Quin missatge et dona la lletra de la cançó?

Ara us heu de reunir en grups mixtes de tres o quatre, i amb la lletra de la cançó a la mà l'heu de llegir amb atenció, per tal de contestar a les següents preguntes:

- Quina imatge dóna de l'home i/o de la dona?
- Tracta la dona com un simple objecte de desig o amb actitud passiva?
- Tracta l'home com un seductor, controlador, o dominant?
- En les relacions amoroses que apareixen a la cançó, qui porta la iniciativa?
- Conté una càrrega sexual? En què es nota?
- Tracta la dona de manera despectiva, frívola o com a prostituta?
- Veu la dona com a una persona dependent de l'home?

- Us sentiu identificats amb el model que dóna del vostre respecte respecte al sexe?
- Les noies, us sentiu còmodes en aquesta mena de relació? Per què?
- I els nois, us sentiu còmodes en aquesta mena de relació? Per què?
- Si es tracta a la parella faltant a la dignitat i al respecte mutu tot fent una relació d'abús, creieu que aquest tracte és d'amor veritable?

Un portantveu del grup haurà de llegir les respostes a la resta de la classe, per després fer una posada en comú.

Canviem la lletra i fem karaoke

A continuació heu de reescriure la lletra de manera que sigui respectuosa i digna per ambdós sexes, sense dependències ni relacions de poder ni d'abús. Es pot fer amb sentit de l'humor, i cantar-la al final de classe.

2. DIARI DE CLASSE

Al final de l'activitat, has d'escriure en un full la teva experiència, de manera individual, no tant explicant el que s'ha fet, sinó de forma vivencial i personal: quines idees o activitats t'han impactat més, de quines coses t'has fet més conscient ara que abans, i quines actituds o valors penses canviar a partir d'ara, després de l'activitat.

ANNEX

LLETRES DE CANÇONS

Bulería - David Bisbal

Bulería, bulería
tan dentro del alma mía.
Es la sangre de la tierra en que
nací.

Bulería, bulería
más te quiero cada día.
De tí vivo enamorado desde
que te ví.

Vengo
como loco por la vida
con el corazón latiendo
porque sabe que tú estás.

Ay vida,
que palpita de alegría
que me embriaga el
sentimiento
con tus besos más y más.

Ay tienes el embrujo de la luna,
la belleza de una rosa
y la tibia sal del mar.

Ay eres
vino dulce de las uvas
donde bebo con tus labios
de la fuente para amar.

Bulería, bulería
tan dentro del alma mía.
Es la sangre de la tierra en que
nací.

Bulería, bulería
más te quiero cada día.
De tí vivo enamorado desde
que te ví.

Ganas
de vivir aquí a tu lado,
a tu cuerpo encadenado
hechizado de pasión.

Ay nada,
sin tu amor yo no soy nada.
Soy un barco a la deriva que
naufraga del dolor.

El perfume de tu aliento quiero
respirar
y esa magia que hay en tu
mirar.

Ser el héroe de tus sueños,
todo y mucho más quiero
ser tu calma y tempestad.

Bulería, bulería
tan dentro del alma mía.
Es la sangre de la tierra en que
nací.

Bulería, bulería
más te quiero cada día.
De tí vivo enamorado desde
que te ví.

Bulería, bulería
tan dentro del alma mía.
Es la sangre de la tierra en que
nací.

Bulería, bulería
más te quiero cada día.
De tí vivo enamorado desde
que te ví.

Acércate muy lento,
déjate sentir.
Enciéndeme ya éste fuego que hay
dentro de mí

Ay, ay, ay no me dejes sin tu
amor.

Sin tus besos soy un pobre
corazón.

Ay, ay, ay no me dejes sin tu
amor.

A tu lado no hay pesares, no
hay dolor.

Ay, ay, ay no me dejes sin tu
amor.

Y tu recuerdo siempre va por
donde voy.

Ay virgencita del cielo, como la
quiero.

Y a la luna, y a la luna sin ella
muero.

De rodillas yo te lo pido,
díle que yo la estoy amando,
yo no quiero vivir solito dime
hasta cuando

Bulería, bulería
tan dentro del alma mía.
Es la sangre de la tierra en que
nací.

Bulería, bulería
más te quiero cada día.
De tí vivo enamorado desde
que te ví.

Bulería, bulería
tan dentro del alma mía.
Es la sangre de la tierra en que
nací.

Bulería, bulería
más te quiero cada día.
De tí vivo enamorado desde
que te ví.
Bulería, bulería

Te Quise Tanto - Paulina Rubio

Agua que cayo en el mar. No
puedo vivir en esta realidad.
Hay como me cuesta entender,

**Que no tengo una gota de
vida sin Tí.**

Sola por la obscuridad, en mi
habitación no cabe nadie más
Solo está tu voz que golpea en
mi frente

Ya nada la podra callar.
Te quise tanto que supe
entregarte enterita mi alma

Te quise tanto que nunca
escuche lo que hablaban de mí
Te quise tanto que para

olvidarte una vida no alcanza,
que queda

Perder la esperanza de andar
por el mundo buscando por tí.

**Todo lo dejo perder, qué no
estaras conmigo al
amanecer**

**Es un imposible seguir
adelante,** Mi castigo es mirar
hacia atras.

Tanto que no se querer, porque
no pude amar a nadie mas
Tengo tú caricia tatuada en mi
pecho y ya nada la podra
borrar.

Te quise tanto que supe
entregarte enterita mi alma
Te quise tanto que nunca
escuchelo que hablaban de mí

Te quise tanto que para
olvidarte una vida no alcanza,
que queda

Perder la esperanza de andar
por el mundo buscando por tí.
Te quise tanto que para

olvidarte una vida no alcanza,
que queda
Perder la esperanza de andar
por el mundo buscando por tí.

Te quise tanto que supe
entregarte enterita mi alma
Te quise tanto que nunca
escuche lo que hablaban de mí

Te quise tanto que para
olvidarte una vida no alcanza,
que queda

Perder la esperanza de andar
por el mundo buscando por tí.
Una vida no alcanza, me quedo
buscando por tí

ERES EL AGUA (MALÚ)

Toco tu mano y nada me
asusta, miro tus ojos y me
hago inmortal

muerdo tus labios y acaban mis
dudas, beso tu frente, sé la
verdad

Digo tu nombre, me hago
gigante, sueño tu pelo y
encuentro la paz

corro a tu pecho, hierve mi
sangre, huelo tu rastro y me
pongo a andar

Ya lo ves, **me derrumbo si no
puedo verte**

para juzgarte hasta la mala
suerte cada noche que te vas

Oigo tu risa y creo en los
milagros, siento tu abrazo y
puedo volar

**caigo en tus redes y me
hago tu esclava**, sigo tus
pasos y soy libertad

Eres la llave que abre mi alma,
eres el agua que mata mi sed

**casi todo lo eres, yo soy casi
nada**, la nube que pasa y que
no quieres ver

Busco tu sombra, tengo
ilusiones, **pierdo tu aliento y
empiezo a temblar**

toco tu vientre, nacen
canciones, miro tu pena y
rompo a llorar

Toco tu mano y nada me
asusta, miro tus ojos y me
hago inmortal

muerdo tus labios y acaban mis
dudas, beso tu frente, sé la
verdad

Ya lo ves, pierdo los sueños de
mi adolescencia

pierdo batallas cada día que
empieza al saber que no
vendrás

Oigo tu risa y creo en los
milagros...(estribillo)

Ya lo ves, me derrumbo sino
puedo verte

para juzgarte hasta la mala
suerte cada noche que te vas

Oigo tu risa...(estribillo)

**LETRA DE LA CANCION
ALEJANDRO SANZ -
CORAZÓN PARTÍO (MTV
UNPLUGGED)**

Tiritas pa este corazón partío.
Tiri-ti-tando de frío.
Tiritas pa este corazón partío,

Ya lo ves, que no hay dos sin
tres,

que la vida va y viene
y que no se detiene...

Y, qué sé yo,
pero miénteme aunque sea,

dime que algo queda
entre nosotros dos,

que en tu habitación
nunca sale el sol,

ni existe el tiempo, ni el dolor
Llévame si quieres a perder,

a ningún destino, sin ningún
por qué

Ya lo sé, que corazón que no ve
es corazón que no siente,

o corazón que te miente amor.
Pero, sabes que en lo más
profundo

de mi alma

sigue aquel dolor por creer en ti
¿qué fue de la ilusión y de lo bello
que es vivir?

Para qué me curaste
cuando estaba herío
si hoy me dejas de nuevo
el corazón partío.

¿Quién me va a entregar sus emociones?

¿Quién me va a pedir que nunca le abandone?

¿Quién me tapará esta noche

si hace frío?

¿Quién me va a curar el corazón partío?

¿Quién llenará de primaveras este enero,
y bajará la luna para que juguemos?

Dime, si tú te vas, dime cariño mío,

¿quién me va a curar el corazón partío?

Tiritas pa este corazón partío.
Tiritas pa este corazón partío.

Dar solamente aquello que te sobra

nunca fue compartir, sino dar limosna, amor.

Si no lo sabes, te lo digo yo.
Después de la tormenta siempre llega la calma.
pero, sé que después de ti, después de ti no hay nada.

Para qué me curaste
cuando estaba herío
si hoy me dejas de nuevo
el corazón partío.

¿Quién me va a entregar sus emociones?

¿Quién me va a pedir que nunca le abandones?
¿Quién me tapará esta noche

si hace frío?

¿Quién me va a curar el corazón partío?

¿Quién llenará de primaveras este enero,
y bajará la luna para que juguemos?

Dime, si tú te vas, dime cariño mío,

¿quién me va a curar el corazón partío?

BAILA MORENA DE HECTOR Y TITO

Hector y tito!
looney tunes y noriega!
con mas flow!

Ya tu mirada con la mia estan deshaciandose

tu piel rozando con mi piel y sofocandose

y en la noche me imagino devorandote

atrapandote, provocandote ya tu mirada con la mia estan deshaciandose

tu piel rozando con mi piel y sofocandose

y en la noche me imagino devorandote

atrapandote, provocandote Baila morena, baila morena

perreo pa' los nenes, perreo pa' las nenas

baila morena, baila morena (dale morena, vamonos afuegote!)

baila morena, baila morena perreo pa' los nenes, perreo pa' las nenas

baila morena, baila morena (dale moreno, que nos fuimos afuegote!)

baila morena, baila morena (dale moreno, que nos fuimos afuegote!)

baila morena, baila morena (dale moreno, que nos fuimos afuegote!)

baila morena, baila morena (dale moreno, que nos fuimos afuegote!)

Morena, dale con tu tecnica que
yo tengo tu tactica
dale boster, **aceita las**
automaticas
yo soy tu gangster, mami, tu
eres mi lunatica
dale morena, que tu eres mi
psicotica
morena, ya no escucho tu
signos vitales
pa' que fronteastes con los
anormales
estas buscando que el
moreno te acorrale
y ya tu sabes..
(dale, don, dale!)
dale morena, tira un pie al bote
(dale moreno, que nos fuimos a
fuegote!)
que mucho roncan estos
soplapotes
(dale, bambino, dale a
fuegote!)
dale morena, que'l sudor se te
note
(dale moreno, que nos fuimos
afuegote!)
(boster, al que se guille de
cocorote!)
(a donde lo pillemos nos vamos
afuegote!)
Baila morena, baila morena
perreo pa' los nenes, perreo pa'
las nenas
baila morena, baila morena
(dale morena, vamonos
afuegote!)
baila morena, baila morena
perreo pa' los nenes, perreo pa'
las nenas
baila morena, baila morena
(dale moreno, que nos fuimos
afuegote!)
Dale moreno, dale moreno
dale moreno, no pares moreno
dale moreno, dale moreno
dale moreno, que nos fuimos
afuegote

dale moreno, dale moreno
dale moreno, no pares moreno
dale moreno, dale moreno
dale moreno, que nos fuimos
afuegote
Ya tu mirada con la mia estan
deshaciandose
tu piel rozando con mi piel y
sofocandose
y en la noche me imagino
devorandote
atrapandote, provocandote
ya tu mirada con la mia estan
deshaciandose
tu piel rozando con mi piel y
sofocandose
y en la noche me imagino
devorandote
atrapandote, provocandote
Hector y tito!
looney tunes y noriega!
con mas flow!
tranquilo, muchachos!
que pronto vienen las
devoluciones!
jajajaja!
de tu moreno...
pa' mi morena...
toma, morena!
con mas flow!
looney tunes y noriega!
con mas flow!
looney tunes y noriega!
con mas flow!
looney tunes y noriega!
con mas flow!
looney tunes y noriega!

DADDY YANKEE - GASOLINA (BARRIO FINO)

Subele el mambo pa' q mis
gatas prendan los motores,
Subele el mambo pa' q mis
gatas prendan los motores,
Subele el mambo pa' q mis

gatas prendan los motores,
Que se preparen q lo q viene es
pa q le den, culo!

Mamita yo se que tu no te me
va' a quitar (culo!)
**Lo que me gusta es q tu te
dejas llevar (culo!!)**
**to los weekenes ella sale a
vacilar (culo!!)**
mi gata no para de janguiar
porque

A ella le gusta la gasolina
(dame me gasolina)
Como le encanta la gasolina
(dame ma gasolina) x2

Ella prende las turbinas,
No discrimina,
No se pierde ni un party de
marquesina,
Se acicala hasta pa la esquina,
Luce tan bien q hasta la sombra
le combina,
Asesina, me domina,
Anda en carro, motoras y
limosinas,
Llena su tanque de adrenalina,
Cuando escucha el reggaeton
en la cocina.

A ella le gusta la gasolina
(dame me gasolina!!)
Como le encanta la gasolina
(dame ma gasolina!!) x4

Aqui nosotros somos los
mejores,
No te me ajores,
**En la pista nos llaman los
matadores,**
**Haces q cualquiera se
enamora,**
**Cuando bailas al ritmo de
los tambores,**
**Esto va pa las gatas de to
colores,**

**Pa las mayores, pa las
menores,**
**Pa las que son mas zorras
que los cazadores,**
**Pa las mujeres que no
apagan sus motores.**

Tenemo' tu y yo algo
pendiente,
Tu me debes algo y lo sabes,
Conmigo ella se pierde,
No le rinde cuentas a nadie. x2

Subele el mambo pa' q mis
gatas prendan los motores,
Subele el mambo pa' q mis
gatas prendan los motores,
Subele el mambo pa' q mis
gatas prendan los motores,
Que se preparen q lo q viene es
pa q le den, culo!

Mamita yo se que tu no te me
va' a quitar (culo!)
Lo que me gusta es q tu te
dejas llevar (culo!!)
to los weekenes ella sale a
vacilar (culo!!)
mi gata no para de janguiar
porq

A ella le gusta la gasolina
(dame ma gasolina!!)
Como le encanta la gasolina
(dame ma gasolina!!) x4